

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพร้าวมหาวิทยาลัย ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเกษตรกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539 – 2550
2. แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
3. หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีวเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539 – 2550

(กรมสามัญศึกษา,2540: 18-27)

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิม ด้วยตามความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี พ.ศ.2550 ดังนี้

จุดมุ่งหมายสูงสุด เพื่อให้ประชาชนไทย มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างเป็นสุข

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้องค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยผู้ที่ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีความสามารถในทางวิชาการ และวิชาชีพ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวทางการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

เร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ จัดการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพทัดเทียม และให้กระจายการบริการควบคุมพื้นที่โดย

1.1 จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) ของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภททั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนำแผนที่ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยดำเนินการวางแผนภาพรวมเป็นรายจังหวัด รวมทั้งการเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดเพื่อมุ่งลดความซ้ำซ้อน และมุ่งกระจายการจัดบริการให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นด้วย

1.2 กำหนดขนาดของโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาคเพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้ให้มีการรวมโรงเรียนขนาดเล็กตามควรแก่กรณี โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของจังหวัด และในท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น อีกทั้งให้คำนึงถึงการจูงใจให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อมในการให้บริการทางการศึกษามากกว่า และอาจให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเดิมเป็นศูนย์พัฒนาเด็กวัยก่อนเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน สถานที่จัดกิจกรรมพัฒนาฝีมือแรงงานในพื้นที่ รวมทั้งใช้จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยท้องถิ่นร่วมดำเนินการ

1.3 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท และมุ่งเน้นสนับสนุนสถานศึกษาที่ด้อยเป็นอันดับแรก

1.4 ให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนทั้งที่มีอยู่เดิมและที่จะสร้างขึ้นใหม่ มีผังแม่บทอย่างเต็มรูปแบบ อีกทั้งการออกแบบและการจัดสร้างอาคารเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนการ

สอน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ต้องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และมุ่งรักษา ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.5 กระจายอำนาจการกำหนดนโยบาย และการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้กับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนรับผิดชอบในรูป คณะกรรมการของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1.6 ให้มีองค์กรติดตามและประเมินผล ทำหน้าที่กำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน ตลอดจนประเมินมาตรฐานโรงเรียน และสถานศึกษาทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และ ประสิทธิภาพการศึกษา รวมทั้งให้มีการสรุปผล เป็นระยะ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษานั้น ๆ อยู่เสมอทั้งนี้การรายงานผลต้องนำเสนอคุณภาพของ ผลผลิต ความคุ้มค่า และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

เร่งปฏิรูปการผลิต การสรรหา และการพัฒนา ทั้งที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐ และเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดย

2.1 สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

2.2 ในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผล การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัย เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

2.3 ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะ ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั่วถึง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการ และ/หรือ กรมต้นสังกัด และการอบรมของสถาบัน อื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีวุฒิบัตรรับรอง ตลอดจนการอบรมทางไกลผ่าน การเข้าประชุม สัมมนา และการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ผู้บังคับบัญชา พิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงานของครูด้วย

2.4 ให้ครูเลือกแผนการสอน หรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถ สร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

2.5 ให้ครูที่สังกัดส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ สามารถทำการสอน ใน สถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชา

และให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และให้นำรวมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของครูในการบรรจุครูใหม่
ให้นำประสบการณ์ของครูมาพิจารณาประกอบกำหนดเงินเดือนด้วย

2.6 กำหนดคุณสมบัติและเปิดโอกาสให้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นครูชาวบ้านผู้ทรงคุณวุฒิ
จากภาคเอกชนและส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งผู้เกษียณอายุราชการมาสอนในสถานศึกษาสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม

2.7 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู โดยการบรรจุแต่งตั้งครูให้ครบทุกตำแหน่งตามแผน
อัตรากำลังของแต่ละสถานศึกษา การเกลี้ยอัตรากำลังครู และการลดจำนวนครูช่วยราชการ
ให้คงเหลือน้อยที่สุด สำหรับครูผู้สอนวิชาขาดแคลน ให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ อีกทั้ง สนับสนุน
ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา ที่มีความพร้อมในการเปิดสอนสาขาวิชา
ที่ขาดแคลน จัดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี

2.8 ปรับรื้อระบบการกำหนดตำแหน่งครูในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อ
จำแนกความก้าวหน้าในสายงาน (Career Ladder) ระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีสาย
วิชาชีพ (Career Pattern) ที่ชัดเจน แต่มีความยืดหยุ่น และสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้
โดยเฉพาะครูสามารถก้าวหน้าตามสายงานการสอน ในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ด้วยผลงานของ
ตนเอง ทั้งนี้กำหนดให้มีคู่มือปฏิบัติงานของครูและคู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.9 กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โดยให้ครูสภา คณะกรรมการข้าราชการครูและสถาบัน
ผลิตครู ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้มีมาตรการพัฒนาวิชาชีพ
โดยกำหนดให้ไปประกอบวิชาชีพครู

2.10 ปฏิรูประบบสวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลของครูทุกประเภท ทุกสังกัด เพื่อ
ยกระดับคุณภาพชีวิตของครู ส่งเสริมขวัญกำลังใจและความมั่นคงในอาชีพให้กับครู รวมทั้ง
ปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือน และสวัสดิการอื่น ๆ ของครู โดยมุ่งเสริมสนับสนุนแก่ครูที่สอนใน
ถิ่นทุรกันดาร ครูที่สอนหลายชั้นเป็นพิเศษ

2.11 พัฒนาระบบและกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียนในสถาบันผลิตครู พร้อมทั้ง
พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ในการผลิตครั้งที่สอนหลายวิชา และครูเฉพาะวิชา
ที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ ความสามารถในเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีคุณธรรม
จริยธรรม รวมทั้งให้มีการปรับปรุงวิธีการสอน คัดเลือกและการบรรจุครูประจำการ โดยให้สถาน
ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กระทรวงกำหนด ทั้งนี้ไม่ควรบรรจุที่มาจาก
สถานศึกษาเอกชนระหว่างปีการศึกษา

2.12 เร่งรัดการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยการพัฒนาแนวความคิดความรู้ตลอดจนทักษะในการบริหารและการจัดการเพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียน และสถานศึกษาให้มีคุณภาพก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.13 ให้ศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดผนึกกำลังทำงานร่วมกัน โดยการนิเทศติดตามงานวิชาการในสถานศึกษาทุกสังกัด

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

เร่งปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทโดย

3.1 จัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชน มีลักษณะที่พึงประสงค์ตามอุดมมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

3.2 จัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับ ทุกประเภท ภายใต้หลักการสำคัญ ดังนี้

3.2.1. สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

3.2.2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสร้างความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

3.2.3. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

3.2.4. ให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัวชุมชน มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียน การสอน ตามหลักสูตร

3.2.5. กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ ของผู้เรียน และสนับสนุนให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนาและเพิ่มเติมมาตรฐานขั้นพื้นฐานดังกล่าวตามความต้องการและเหมาะสมและให้องค์กรวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

3.2.6. ให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

3.3 เร่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู ให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมากขึ้น เพื่อมุ่งเน้นคุณภาพของผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครู

3.4 จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น

3.5 ปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.6 เร่งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ให้สามารถให้บริการที่สนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง

3.7 ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนให้มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน

3.8 เร่งรัดการจัดการเรียน การสอนประชาธิปไตยให้บังเกิดผล โดยพัฒนาหลักสูตร ประชาธิปไตยแบบยั่งยืนและส่งเสริมให้ผู้ที่อยู่ในอาชีพครูปฏิบัติตนอยู่ในวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อเป็นแบบอย่างและเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.9 ปฏิรูประบบการวัดผลให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เน้นพฤติกรรมการแสดงออกจริงของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน สำหรับการคัดเลือกผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภท ให้ใช้ผลการเรียนสะสมลดความสำคัญของการสอบ และเพิ่มโควตาการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ

3.10 พัฒนาและสนับสนุนสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้เป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ

4. การปฏิรูปการบริหารการศึกษา

มุ่งกระจายอำนาจ เพื่อเอื้อให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจด้านการบริหาร และการจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาองค์กร รองรับการกระจายอำนาจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน โดย

4.1 กำหนดบริการทางการศึกษา และองค์กรประสานงานในระดับจังหวัดสำหรับบริหาร การศึกษาในท้องถิ่นและในการจัดบริการทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในด้านภารกิจ พื้นที่บริการ งบประมาณ และบุคลากร ตลอดจนจัดแบ่งสัดส่วน ความรับผิดชอบ การจัดบริการทั้งสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนทุกสังกัด รวมทั้งวางระบบ เครือข่ายการจัด การศึกษาของสถานศึกษาให้อยู่ภายใต้นโยบาย การบริหาร มาตรฐานและ การประเมินผลที่เป็นเอกภาพในแต่ละระดับ และแต่ละประเภท

4.2 มุ่งพัฒนาองค์กรทุกระดับด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การปรับหรือโครงสร้างระบบบริหารงาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค และสถานศึกษา โดยให้องค์คณะบุคคลระดับจังหวัดสามารถกำหนดนโยบายการศึกษา สนับสนุน ความก้าวหน้าของบุคลากร และจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 มุ่งส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการบริหารและ จัดการศึกษาโดยพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้เข้มแข็งด้วยมิติทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชุมชน มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้านการศึกษาในแต่ละระดับ สนับสนุนเอกชนที่ลงทุนด้วยการศึกษา ให้กู้ยืมเงินหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ เร่งรัดการจัดตั้งสถานศึกษา และสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพสาขา ภาคเอกชน ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมนอกกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ตามมาตรการ สนับสนุนภาคเอกชนลงทุนพัฒนาการศึกษา ตลอดจนผ่อนคลายนโยบายที่ควบคุมสถานศึกษา และกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ สหับการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน

4.4 พัฒนาการบริหารบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ องค์กรบริหารงานบุคคลเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพ

4.5 พัฒนาระบบการตรวจ ติดตามและประเมินผลให้เข้มแข็ง และประสานสอดคล้องกับ ทุกระดับ

4.6 ดำเนินการช่วยเหลือค่าใช้จ่าย แก่ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในทุกระดับทุกประเภทด้วยรูปแบบ ที่หลากหลายเพื่อมุ่งแก้ไขความเหลื่อมล้ำด้าน โอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่มาจากรายได้น้อย ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน อาทิ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ การดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การจัดการบัตรอุดหนุน ค่าเล่าเรียนจัดหาทุนการศึกษาจากทุนภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน

4.7 มุ่งเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ให้ได้ระหว่างร้อยละ 6-7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ประชาชาติ (GNP) เพื่อให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล และมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี 2550 โดย

4.7.1. เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการ จัดการศึกษาโดยรวม

4.7.2. นำมาตรการด้านภาษีทางการศึกษาภาษีมาใช้

4.7.3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการจัดบริการทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของสัดส่วนการจัดบริการในภาพรวมทั้งประเทศ

4.7.4. ให้ภาคเอกชนมีโอกาสเข้าร่วมลงทุน ดำเนินกิจการ โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยระบบการบริหารที่ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายรวมทั้งให้บังเกิดคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

4.7.5. ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดกิจกรรมทางการศึกษามากขึ้น ด้วยการผ่อนคลายนโยบายที่ควบคุมสถานศึกษาและกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ

4.7.6. ให้นำข้อมูลค่าใช้จ่ายในการจัดบริการทางการศึกษาของโรงเรียน และสถานศึกษาทั้งที่สังกัด และอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับ ทุกประเภท มาพิจารณาปรับปรุงเก็บเงินบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้เพิ่มขึ้นจากอัตราปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษานี้ เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตามหากการดำเนินงานประสบปัญหา อุปสรรคในทางปฏิบัติอาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานบางประการต่อไป

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (วิระ,2542:2-6)

1. การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ยึดหลัก ดังนี้

1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ได้ดังนั้นจึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจเหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชน และทุกส่วนของสังคม

1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ตนเองกับสังคม ได้แก่ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

3.6 ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

3.7 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐ และสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

4.1 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

4.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาคือ

4.3 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

4.4 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาครู ให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

4.5 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการ จัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้การเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ เปลี่ยนแปลงประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

4.6 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริม ให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

5. การประเมินผลการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุถึงวิธีการประเมินผลการจัดกระบวนการเรียน รู้ไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ให้สถาน

ศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียน การสอนตาม ความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้นการประเมินผล ผู้เรียนยังต้อง เกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญ คือ

- 5.1. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน
- 5.2. ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรร โอกาสเข้าศึกษาต่อ
- 5.3. ใช้วิธีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 5.4. มุ่งการประกันคุณภาพ โดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปี และรายงานผล การประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน
- 5.5. สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี

หลักสูตร การเรียนการสอนวิชาอาชีพเกษตรกรรม

1. หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาอาชีพเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน ปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้กรมสามัญศึกษาใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) เพื่อให้โรงเรียนและสถานศึกษาได้นำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยมีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นหรือศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่น และประเทศชาติ

จุดมุ่งหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและ ให้สามารถนำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาชาวปัญญา มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โดยมีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

1. วิชาบังคับและวิชาบังคับเลือก 30 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา

พลานามัย วิทยาศาสตร์ และพื้นฐานวิชาอาชีพ

2. วิชาเลือกเสรี เรียนอย่างน้อยจำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้ โดยเลือกจากกลุ่มวิชาต่าง ๆ ได้

แก่กลุ่มวิชาภาษา (ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์และกลุ่มวิชาอาชีพ(ได้แก่วิชาอาชีพเกษตรกรรม คหกรรม ศิลปกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ฯลฯ

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษา,2545)

โดยหลักสูตรใหม่นี้จะเริ่มใช้ในปี 2546 และครบทั้งหมดในปี 2548 โดยมีหลักการเพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการศึกษา การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด สร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่น ในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้างได้กำหนดโครงสร้าง ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น ช่วงชั้นที่ 1 ป.1 – ป.3 ช่วงชั้นที่ 2 ป.4 – ป.6 ช่วงชั้นที่ 3 ม.1 – ม.3 ช่วงชั้นที่ 4 ม.4 – ม.6

2. สาระการเรียนรู้ มี 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

ในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาคนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้อันตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยมีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ (ด้านอาชีพเกษตร) คือ ด้านการงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง.1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง.1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง.2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง.3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง.4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้น ข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง.5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพร้าววิทยาคม ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ดังนี้

ไพโรสถ์ (2536) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาเลือกเสรี กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูนพบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกขนาดส่วนมากจะใช้หนังสือประกอบการสอน วารสาร แปลงทดลองการเกษตร ในด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนสนใจและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในระดับมาก ครูผู้สอนให้นักเรียนประเมินตนเองเดือนละครั้ง การให้ความรู้และทักษะแก่ครูผู้สอนจะนำโดยการเรียนรู้วิทยากรมาให้ความรู้และประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการนำทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่นมาส่งเสริม การสอน

วินัย (2539) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อการพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นแหล่งวิชาการในการสนับสนุนในการดำเนินการพัฒนาเกษตรในท้องถิ่น โดยจัดให้มีแผนงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและความร่วมมือกับท้องถิ่นประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามประเมินผลทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กิจการประกอบอาชีพทางการเกษตรของชุมชนก้าวหน้าต่อไป

มานิตย์ (2541) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการเรียนการสอนเกษตรในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนี้ว่า เนื้อหาของหลักสูตรครูผู้สอนวิชาเกษตรมีความต้องการอบรมวิชาเกษตร ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร วิธีการสอนนั้นเห็นว่าการสอนแบบสาธิต มีความเหมาะสมมากที่สุด

ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอนแนะของครูผู้สอนวิชาเกษตรในพื้นที่เป้าหมายคือ เนื้อหาของหลักสูตรไม่มีความเหมาะสมกับสถานที่และนักเรียนบางแห่งควรที่จะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมเพิ่มเนื้อหาวิทยาการสมัยใหม่เข้าไปสถานที่ฝึกปฏิบัติการมีไม่พอเพียง งบประมาณมีน้อย

ประไพศรี (2542) ได้ศึกษาการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา ได้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดแผนการดำเนินงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดประชุม จัดทำ อนุมัติแผน ทำให้แผนการดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สภาพโรงเรียนในการปฏิบัติตามแผนได้ มีการจัดระบบงานชัดเจน

มอบหมายงานตรงกับความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประชุมชี้แจงปฏิบัติตามแผน

พระมหาประเทือง (2542) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่สตรีชาวไทยต่างวัฒนธรรม โรงเรียนผู้ใหญ่ สตรีวัดวิเวกวาราม เชียงใหม่. 2542 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่พบในโรงเรียน

วัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตรมีไม่พอกับความต้องการของครูผู้สอน และนักเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ซ้ำ ๆ ไม่น่าสนใจเท่าที่ควรไม่พอใจ

ยุทธศักดิ์ (2542) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนกรมสามัญศึกษาอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนจำนวนรายวิชาเปิดสอนมีจำนวนน้อย ขึ้นอยู่กับครู วัสดุ อุปกรณ์ ไม่มีการติดต่อใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนไม่ทราบหลักสูตรวิชาอาชีพ
2. แนวทางการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูวิชาอาชีพได้เพิ่มพูนความรู้ จัดสรรงบประมาณค่าวัสดุฝึกในรายวิชาอย่างเหมาะสม ควรเน้นนักเรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนอย่างเสรี ทำบัญชีรายชื่อแหล่งวิทยากร เชิญมาเป็นผู้ช่วยสอน ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร นโยบายวิชาอาชีพให้ชุมชนทราบ จัดตลาดนัดผลผลิตอาชีพในท้องถิ่น

เจียมพดล (2542) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอสะเมิง เชียงใหม่ พบว่า ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิรูปทุกด้านในระดับสูง (ด้านที่ตั้งโรงเรียน ด้านกำหนดขนาดโรงเรียน กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ด้านแผนแม่บทของโรงเรียน ด้านนโยบายการบริหารจัดการเรียนการสอน การติดตามประเมินผล การดำเนินงานโรงเรียน) โดยมีปัญหาสูงสุดคือ ความไม่เข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของประชาชนต่อการศึกษา รองลงมาคือความสัมพันธ์กับชุมชน

มีข้อเสนอแนะคือ ชุมชนต้องเข้าใจและมีบทบาทหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

นิเวศน์ (2543) ได้ศึกษาบทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาอาชีพเกษตรกรมีการปฏิบัติในการวางแผนการถ่ายทอดความรู้ ติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ มีการแนะนำการประกอบอาชีพเกษตรกรสม่ำเสมอเป็นประจำ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า นโยบายของผู้บริหารควรมีการส่งเสริมวิชาชีพเท่าเทียมกับวิชาสามัญ ครูควรปรับปรุงวิธีสอนให้น่าสนใจ มุ่งให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

สุพรรณิ (2543) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนศรีธรรมาพิชยาการเทคโนโลยี เชียงใหม่ พบว่า ครู อาจารย์มีภาระงานที่ได้รับผิดชอบหลายด้าน เอกสารที่ต้องทำส่งฝ่ายวิชาการมีมาก เอกสารประกอบการค้นคว้าทางวิชาการมีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู อาจารย์ และในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรปรับปรุงการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และเนื้อหาวิชา มีการวัดผล ประเมินผลหลากหลายวิธี และนำผลการพัฒนาของนักเรียนมาร่วมเพื่อตัดสินผลการเรียนด้วย

สุนทร (2543) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมเพื่อเสริมสร้างทัศนคติของนักเรียนในโรงเรียนวัด โนนทัย พายัพ พบว่า เงื่อนไขจำเป็น ได้แก่

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการพัฒนาการเรียนการสอนและตระหนัก สนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ครูผู้สอน บุคลากรในสถานศึกษาและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

4. ผู้ปกครองสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนแบบนี้ โดยอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

5. เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จให้ความร่วมมือและเป็นแหล่งเรียนรู้ตัวอย่างสร้างสรรค์

6. หน่วยงานทางการเกษตรเป็นแหล่งวิทยากรการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้

7. งบประมาณในการสนับสนุน กิจกรรมอย่างเพียงพอ

งานวิจัยครั้งนี้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ ร่วมวางแผนกิจกรรมการดำเนินงานและร่วมประเมินผลทบทวนบทเรียน

สายัณ (2544) ได้ศึกษาการจัดหลักสูตรและการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ส่วนใหญ่เป็นวิชาเกษตรกรรม คหกรรมและวิชาช่าง ในแผนการสอนมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์และท้องถิ่น จุดประสงค์และเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนใช้กระบวนการกลุ่ม ในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้การสนทนา นำเข้าสู่บทเรียน วิธีสอนใช้แบบสาริตและอภิปราย นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม มีการ

มอบหมายงานกลุ่มทำหลังโรงเรียนเล็ก การวัดผลและประเมินผลใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน และตรวจผลงาน

อุปสรรค ปัญหา ครูขาดเอกสารหลักสูตรและยังไม่เข้าใจการจัดหลักสูตรการสอนตามรูปแบบกำหนดอาคารสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ขาดข้อมูลแหล่งวิทยากรท้องถิ่นงบประมาณไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ โดยทำความเข้าใจให้ชัดเจน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ นำนักเรียนไปฝึกงานนอกสถานที่ จัดให้มีสื่อการเรียนมากขึ้น ใช้วิทยากรท้องถิ่นช่วยสอนและจัดการศึกษาในภาคบ่าย

ภาวนา (2544) ได้ศึกษาบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มโรงเรียนบูรพาสามัคคี สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอฝาง เชียงใหม่ พบว่าครูใช้วิธีการประชาธิปไตยมาใช้ปกครองชั้นเรียน พูดยาสุขภาพเรื้อบรื้อย นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน จัดการเรียนรู้อัดประเมิณผลเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่เพียงพอ ด้านการสอนควรนำการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มาก มีวิธีสอนหลากหลาย มีสื่อการสอนที่ทันสมัยและแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มโรงเรียน สิ่งแวดล้อมดี สวยงาม เอื้อต่อการเรียนการสอนมาก

วิชนารี (2544) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลักสูตรที่โรงเรียนใช้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา โรงเรียนได้นำหลักสูตรมาปรับใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและเนื้อหาวิชาของหลักสูตรทางวิชาชีพทำให้ผู้เรียนได้รับการปฏิบัติจริง แต่เนื้อหาวิชาของวิชาพื้นฐานบางวิชาไม่สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาชีพ การจัดครูเข้าสอนทำได้ตรงตามวุฒิทางการศึกษาและความถนัดทางวิชาชีพ ระบบการปฏิบัติงานและการทำทะเบียนการจบหลักสูตรมีความคล่องตัว มีการประสานงานที่ดีภายในโรงเรียน โดยมีหัวหน้าหมวดวิชาชีพเป็นหลัก แต่ขาดการติดตามงานจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การให้นักเรียนได้ฝึกงานตามสถานประกอบการ ควรมีการเน้นย้ำการสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางวิชาชีพ การจัดบริการทางด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ถ้าสมัยและไม่เพียงพอ